

HET SCHELPEPARADIJS BRETAGNE

door A. J. Bos

Het is niet nodig schelpenverzamelaars ervan te overtuigen, dat Bretagne het dichtstbijzijnde schelpenparadijs is. De Philippijnen en Japan liggen wat te ver weg voor de gemiddelde verzamelaar en ons eigen strand levert wel iets op, maar kan een vergelijking met Bretagne toch niet doorstaan. Het zal dan ook niemand verwonderen, dat wij (v. Putten, Entrop, Bos) onze vakantie voor de zoveelste keer besteed hebben aan een verzamelreis naar Bretagne.

We kozen de noordkust. Dinard werd daarbij het centrum van onze acties. Er bleek namelijk nog plaats te zijn in het „Aquarium” van Dinard. Bovendien kregen we de beschikking over het laboratorium, dat, gezien de verwachte grote vangst, een uitkomst was.

Kort na onze aankomst bleek dat het lot ons gunstig gezind was, want het was steeds eb omstreeks het middaguur, zodat we in de morgen voldoende tijd hadden om het verzamelgebied te bereiken.

De eerste tocht naar Point Décollé werd een redelijk succes. *Calliostoma zizyphinus* var. *conuloide* (Lamarck) bleek vrij algemeen onder stenen, die dichtbegroeid waren met tunicaten. Hier troffen we ook *Ceratostoma (Ocenebra) erinaceum* (L.) aan, zij het in iets minder grote hoeveelheden.

Dit alles speelde zich af op plm. $\frac{1}{2}$ meter boven het laagste laagwaterpeil, enige meters hoger vonden we natuurlijk massaal het gewone goed, zoals schaalhorens, purperslakken, alikruiken en tolhorens.

Een bijzondere vangst was een levende *Trivia monacha* (Da Costa). Weliswaar is de schelp geen buitengewone zeldzaamheid op het strand in Bretagne, maar het levende dier wordt vaak over het hoofd gezien, omdat de mantelrand de schelp gedeeltelijk bedekt en daardoor aan het oog onttrekt (afb. 3).

Vlak voor we door het opkomende water gedwongen waren ons heil elders te zoeken, vond de heer Entrop in een ongeveer identieke habitat twee levende sleutelgathorens, *Diodora graeca* (L.).

Aan de andere zijde van de rotspunt waren de stenen wat kleiner en konden we ons bezighouden met het omkeren ervan. Dit leverde o.a. op: 2 vrij grote exemplaren van *Acanthochiton communis* (Risso), 1 *Haliotis tuberculata* (L.) (dit was nu het fotogenieke exemplaar dat gefotografeerd is om het artikel over de Haliotidae te illustreren, en dat nu overigens alweer rondkruipt in zijn oorspronkelijke omgeving). Het behoeft geen betoog, dat daarbij ook talloze andere dieren van hun aanwezigheid blijken gaven, zoals het harig porceleinkrabbetje, *Porcellana platycheles* (Pennant). We willen er echter geen saai opsomming van maken.

In de gruisbanken aan het eind van de baai werden nog enkele exemplaren gevonden van *Raphitoma reticulata* (Renieri) en soms een gave *Velutina velutina* (Müller).

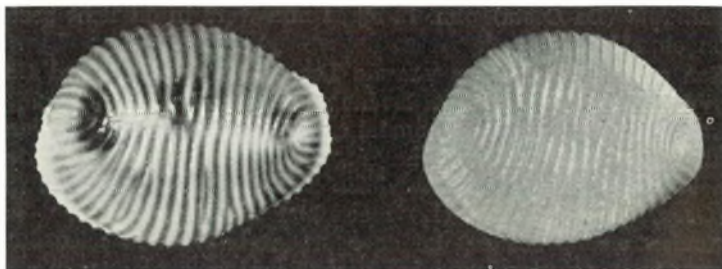
Vissershavens hebben op deze tocht zeer veel aandacht gekregen.

Om te beginnen die van Dinard. Zoals meestal in Bretagne valt ook deze haven bij eb droog. Op de bodem van de haven waren *Glycymeris glycymeris* (L.), *Venus verrucosa verrucosa* L. en vele *Venerupis spec.* gemakkelijk te vinden. We troffen er ook enkele Calliostoma's en Ceratostoma's aan, maar die zijn er waarschijnlijk, net als de al eerder genoemde tweekleppigen, door kreeftvissers terechtgekomen. In hun pogingen de krab *Maia squinado* (Herbst) te verschalken, rukken ze met hun netten grote lappen wier los, waar tussen deze buikpotigen te vinden zijn.

Voor het Aquarium van Dinard ligt een ondiepe baai, waarvan de bodem uit slik bestaat. Tijdens één van onze tochten daar ontdekten we dat *Pandora inaequalvis* (L.) hier nog altijd veel voorkomt. We vonden de dieren vaak levend, schuin half ingegraven, liggend op de bolleklep. De enige tweekleppige, die in aantal met Pandora kon wedijveren, was *Loripes lacteus* (L.). Aan de overzijde van de baai

Afb. 2. Twee algemeen voorkomende soorten in de baai van Dinard. Links 2 doubletten *Pandora inaequalvis* (L.) en rechts *Monodonta lineata* (Da Costa).

Afb. 3. Twee Triviasoorten uit Bretagne.

Links: *Trivia monacha* (Da Costa)

Rechts: *Trivia europaea* (Montagu)

bevindt zich een vrij grote kolonie *Solen marginatus* (Pennant). Hier en daar kropen grote individuen van *Gibbula magus* (L.) rond, maar deze waren zo begroeid, dat ze ongeschikt waren voor onze collecties. In totaal vonden we tenslotte nog tien exemplaren van *Angulus (Laciolina) incarnatus* (L.). De kleppen maakten wel een verse indruk, maar het dier leeft dieper dan bijv. *Pandora*, zodat we ons met de lege doubletten tevreden moesten stellen.

Het was jammer, dat de vroeger zo goede vindplaats van *Pholas dactylus* Linné pal voor het „Aquarium” niet meer te vinden was. Men heeft er namelijk ten behoeve van de veerboot naar St. Malo een diepe geul gegraven.

Gesterkt door ons succes in de haven van Dinard brachten we ook nog bezoeken aan andere havens. Het meeste succes hadden we in St. Cast, terwijl St. Laurent de la Mer bitter tegenviel. Alles wat we al eerder vonden in Dinard vonden we ook te St. Cast, maar in grotere hoeveelheden. Bovendien vonden we nog magnifieke doubletten van de bonte mantel *Chlamys varia* (Linné). Alles bij elkaar bijna een emmer vol! Verder talloze zeer grote doubletten van *Venerupis (Politiitapes) r. rhomboides* (Pennant), met alle mogelijke kleurpatronen, soms zelfs geheel wit. Maar ze werden in aantal nog overtroffen door *Glycymeris glycymeris* (L.), waarvan ik er nog nooit zoveel bij elkaar heb gezien.

Toch deden op de duur deze hoeveelheden ons „niets” meer. Overdaad schaadt ook hier. Laten we hopen dat *Conus gloria maris* (Chemnitz) nooit zo algemeen zal worden.

Tussen de bedrijven door vonden we eveneens: plm. 25 doubletten van *Chione (Timoclea) ovata* (Pennant), 1 doublet van *Nucula t. turgida* Leckenby & Marshall, 1 doublet van *Musculus (Modiolarca) subpictus marmoratus* (Forbes), 3 doubletten van *Arcopagia crassa* (Pennant) en 3 levende *Gibbula (Colliculus) tumida* (Montagu). Door deze laatste vondst werd het vermoeden, dat al deze heerlijkheden van de visserij afkomstig waren, bevestigd, aangezien *G. tumida* nooit littoraal voorkomt.

Successen en teleurstellingen wisselden elkaar op deze tocht af. Iets voorbij St. Cast (gerekend vanaf Dinard) vonden we in een smalle baai met tamelijk grote rotsblokken en zware branding alleen maar wat schaalhorens (de drie bekende soorten) en vrij veel grote gele ruwe alikruiken. De vondst van een bijzonder grote *Stenotis*

pallidula (Da Costa) plm. 12 bij 11 mm werd in dit licht gezien een geluk bij een ongeluk.

Een andere tegenvaller vormde Les Rosaires. Eens werd *Corbula* (*Varicorbula*) *gibba* (Olivi) hier massaal levend gevonden, nu vonden we alleen een enkele losse klep. Vermoedelijk is de populatie, die zich voornamelijk bevond in een aantal zandige poeltjes aan de voet van grote rotsblokken, bedolven onder een grote hoeveelheid zand, aangevoerd door één van de recente zware stormen. *Ceratostoma* (*Ocenebra*) *erinaceum* (L.) bleek hier nog steeds massaal te vinden. De meeste vonden we op rotsjes, die door brede zandvlakten soms 50 meter van de oorspronkelijke kustrotsen waren verwijderd. Ze zaten daar in richels en spleten even boven het zand, waarbij het leek of ze zich verdrongen om maar zo dicht mogelijk bij elkaar te zitten. Hun voedsel en dat van de ongelooflijke aantallen purperslakken (alle variëteiten door elkaar), kan op deze kale rotsen alleen maar bestaan uit zeepokken, die met hun scherpe kalkpantser een wandeling over de rotsen niet tot een genoegen maakten. In de poeltjes, waarin we *Corbula* (*Varicorbula*) *gibba* (Olivi) dachten te vinden, vonden we toch nog een paar verrassingen, zoals 1 levende en enkele dode wenteltrappen — *Epitonium* (*Clathrus*) *clathrus* (L.) en enkele levende glanzige tepelhorens *Lunatia alderi* (Forbes). Alle ingegraven in het zand, maar door het volgen van hun kruipsporen makkelijk te vinden. De meeste van deze kruipsporen waren echter afkomstig van de verdikte fuikhoren *Hinia* (*Tritonella*) *incrassata* (Ström).

St. Jacut is al sedert jaren de plek waar het gruis vandaan wordt gehaald en terecht. Bij het onderzoeken van de hoeveelheid die ondergetekende had meegenomen, bevond zich tot dusver o.a.

massaal *Rissoa membranacea* (Adams), *Bittium reticulatum* (Da Costa), *Turboella parva* (Da Costa)

Tricolia pulla (L.), *Jujubinus exasperatus* (Pennant) en *J. striatus* (L.).

Thyasira f. flexuosa (Montagu), *Lucinoma borealis* (L.).

Algemeen voorkomend: *Rissoa guérini* Récluz, *Cingula cingillus* (Montagu), *Folinia* (*Manzonina*) *Costata* (Adams), *Cingula* (*Onoba*) *striata* (Montagu), *Bellaspira septangularis* (Montagu), *Stenotis pallidula* (Da Costa), *Mysella b. bidentata* (Montagu), alsmede vele Pyramidellidae, die nog niet zijn gedetermineerd bij gebrek aan literatuur.

Enkele exemplaren van: *Alvania* (*Massotia*) *lactea* (Michaud), *Bellaspira rufa* (Montagu), *Alvania* (*Baleodina*) *striatula* (Montagu), *Raphitoma spec.*, *Retusa alba* (Kanmacher), *Chauvetia* (*Donovaniella*) *minima* (Montagu), juveniele *Acteon tornatilis* (L.).

Op een landtong hier dicht in de buurt, in een slikkig gebied met zeegras, stonden vele dode doubletten van *Barnea candida* (L.) en enkele *Pholas dactylus* (L.), als even zovele grafstenen, voor de helft boven de grond. Helaas ging er bij het lospeuteren menig accessorisch schelpstuk verloren, maar ons geluk werd beloond met plm. 100 *Barnea*'s en plm. 10 redelijk gave *Pholas* exemplaren.

Natuurlijk valt er van zo'n verzamelreis wel meer te zeggen. Ik heb slechts geprobeerd een vluchtige indruk te geven van deze tocht, met vermelding van enkele vondsten en vindplaatsen, zodat verzamelaars die deze streek nog niet bezocht hebben een idee hebben wat er o.a. te vinden is en waar men het ongeveer moet zoeken.